

Tartu Raatuse kooli ja Tartu Kivilinna kooli õpilaste meisterdatud

Tartus õpetab lastele saagimist, lihvimist ja naelalöömist mitu ägedat naist

Kaks naist naudivad puutöötunni a

▲ Lastehaigla taastusravi-osakonnas seisab ratastel mänguasi – väljakutsuva roosa ninaga, mustad laigud seljal ja väiksed rattad all. Lehmapiirelli, kelle kogu puidust olemus kannab üht mõtet: tule, sõida minuga!

AIME JÕGI
aime.jogi@postimees.ee

Väikelastele toasõidukite meisterdamise idee oli pähe löönud Raatuse kooli seitsmenda klassi poistele juba siis, kui nad õppisid kuuendas. Nende õpetaja Tiiu Laid märgib, et poiste initsiatiiv oli seegi, et need mänguasjad lastehaiglasse ja lasteaedadesse kinkida.

Kokku valmis seitse tööd – ühel lehmanägu, teisel tiigrinägu, kolmandal hobusenägu. Õpetaja kirjeldab poiste rõõmu meisterdamisest ja lastele ärakinkimisest suure vaimustusega.

«Ja teie kohe päris ise õpetate neile seda saagimist ja puurimist ja ...» küsin.

«Jah, muidugi,» vastab Tiiu Laid naeruse häälega.

«Nii äge naine,» mõtlen mina.

Nagu isa töökuuris

Raatuse kooli tööõpetuse klassist tuleb head puidulõhna nagu kunagi minu isa tööriistakuurist.

Klassi ühes seinas on kapid, kuhu õpilased saavad panna oma pooleliolevad tööd. Teises seinas on riulid haamrite, kruvikeerajate, näpitsate, nugade, peitlitega – iga asi täpselt omal kohal.

Kolmandat seina ei ole. Sealt läheb klassituba edasi laoruumiks, mis on täis vineeri-, papi-, laua-, prussi- ja klotsimaterjali.

Lae all ripuvad oksakimbud, mis on pärit õpetaja enda kodu-aiast pärast seda, kui ta oma viljapuudele poisipäid lõi.

«Mul käib pool kooli siin. Kas tehakse näitemängu või tuleb keegi mõnest huviringist – ikka on midagi vaja,» räägib õpetaja, ise hästi õnnelik.

Ta ütleb, et üks suuremaid oskusi, mida tööõpetuse tund suudab õpilastele anda, on oskus leiutada.

Tiiu Laid on Tartu koolide töö- ja tehnoloogiaõpetuse aineühenduse juht. Tema sõnul on koolides teisigi naisi, kes õpetavad poisse tööd tegema. Kivilinna koolis on näiteks Reet Kukin ning katoliku hariduskeskuses Kristel Põldma. Naisõpetaja koolis koos poistega treipingi taga askeldamas pole

Niisugune on katoliku kooli puutööõpetaja Kristel Põldma laud.

enam ammu haruldane vaatepilt.

Ka õpivad töö- ja tehnoloogiaoskusi tänapäeval tüdrukud. Ning poisid omandavad samal ajal kodu ja köögi seotud tarkusi. Tundide arv ei ole sellistel vahetusrühmadel küll suur, aga need tunnid on olemas.

Värvilised tulbid

Kivilinna kooli tehnoloogiaõpetuse kaks klassiruumi paistavad silma uue ja moodsa sisustuse, ventilatsioonisüsteemi ja võimsate tolmuimejatega, millega on tunni lõpus hea oma töökohta koristada.

Õpetaja Reet Kukini laual puidust vaasis on puust nikerdatud värvilised tulbid.

Kuuenda klassi tunni alguseni on pisut aega.

KOOLIS EI OLE MITTE MISKI ÜKSLUINE, ERITI KUI SU TÖÖ ON NAGU HOBI – SIIS SA NAGU EI KÄIKSKI TÖÖL, RÄÄGIB TIJU LAID.

Reet Kukinil on sel korral plaanis õpetada poistele vahelduseks traaditööd – lasta neil välja keerutada kujund, mida saab kirjaklambri põhimõttel kasutada raamatu järjehoidjana.

Kukin on poistele tunde andnud paarkümmend aastat. Ta oskab õpetada puutööd, aga ka vitraažide tegemist ja nahatööd.

Kui Reet Kukin mõnikord linna peale kõndima läheb, saab ta noortelt meestelt ridamisi terasid ja naeratusi. Ta oma mees on seda tähele pannud ja ükskord isegi väikese märkuse teinud.

Aga nood noored mehed on kõik Reet Kukini kunagised tööõpetuse tunni poisid.

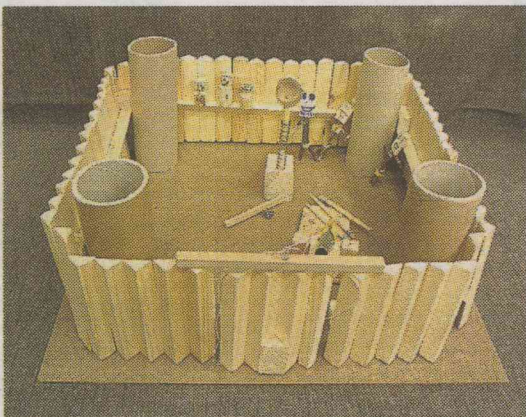

Raatuse kooli õpetaja Tiiu Laid koos üheksandike Art Ross Ausi ja Kristofer Parvega, kes ehitavad väikest palkmaja.

Kivilinna kooli õpetaja Reet Kukin jagab kuuenda klassi tunni algul igale poisile traati, millest tuleb kokku keerutada järjehoidja.

Änguasjad, mööbel ja muud puuesemed

dmist, kolmas kutsus kooli mehi

Õpetaja räägib hiljutise loo, kuidas üks suur mees tuli kooli, seisis ta klassi uksele ja muudkui naeratas. Õpetaja arvas, et vast on mõni lapsevanem, ja teretas viisakalt vastu. Suur mees ei läinud minema, muudkui naeratas, kuni küsis: «Õpetaja, kas te ei tunne mind ära?»

Reet Kukin vaatas siis suurele mehele päriselt otsa ja hüüatas: «Sander! Sina?!»

Ammune õpilane Sander oli tulnud õpetajale rääkima, et tal on üks sõber, kes kutsus oma karjamaad puhastama, ning et äkki tahab õpetaja nendega kaasa tulla, kuna mahavõtmisele lähevad kadakad.

«Õpetaja, ma ju tean, et te otsite igalt poolt materjali,» sõnas Sander ja naeratas.

Ja nii see edasi läkski.

Reet Kukin võttis kaasa oma kooli remondimehe, kehalise kasvatusõpetaja ja siis veel kolme kooli tööõpetuse õpetajat... Igati pani autole järelkäru taha.

«Kui me suudame koolile töömaterjali osta, on see väga hästi. Aga materjali me tõesti enam osta ei suuda,» tõdeb õpetaja.

Reet Kukin meenutab oma lapsepõlve ja ütleb, et ta kasvas üles kolme õega.

Isa suri, kui ta oli 15. Ja kõik meestetööd jäid tema teha, sest temal olid kõige lahtisemad käed. Kui elukutsevaliku aeg kätte jõudis, läks ta õppima Võru tööstustehnikumi. Edaspidi omandas kutseõpetaja eriala Tallinna ülikoolis.

Leiutamise tund

Võru tööstustehnikumis on puidutehnoloogiat õppinud ka Raatuse kooli õpetaja Tiiu Laid. Tema kasvas üles koos venna ja poistest mängukaaslastega.

«Võib-olla poiste seltskond mõjutas mind natuke,» arvab Tiiu Laid selle kohta, miks talle «meeste tööd» sobivad. Tema töötas aastaid mööblitööstuses, kuni tundis, et see tüütab. Selleks et kooli tööle saada, asus ta oma elu ümber korraldama, omandas rakendusliku kõrghariduse, läks pedagoogikakursustele. Nüüd on juba kuus aastat koolis ja õnnelik.

«Siin ei ole mitte miski üksluine,» räägib ta. «Eriti veel siis, kui su töö on nagu hobi – siis sa nagu ei käikski tööl.»

Kuigi ainekavas on kirjas, millal õpetada lõikamist ja liimimist, millal hõõveldamist, peiteldamist või spoonimist, otsustab õpetaja õpilastega ise, kas nende töövõtete näitamisel ehitada koos lastega laev, sild, õhusõiduk, kooguga kaev, kindlus, riidepuu või tükk mööblit.

Tiiu Laid ütleb, et tema materjalide leidmise varaaits on tööstuste prügikastid, kust leiab põnevaid tootmisjääke.

Tähtis asi – armastus

«Kõige tähtsam on armastus. Armastus aine, õpetamise ja laste vastu,» ütleb Kivilinna kooli õpetaja Reet Kukin. «Sa ei saa, sa ei tohi last maha tallata, kui ta ei oska. Aga mõni õpetaja teeb seda kahjuks. Sa pead igas lapses üles leidma mingi külje...»

KORRAKS OLI TUNNE, NAGU OLEKS SÕJAAEG, JA SELLEPÄRAST TEEVAD SEDA TÖÖD NAISED, SÕNAB KRISTEL PÖLDMA.

Kukin paneb hea hinde mõnikord selle eest, et õpilane on terve tunni ühe koha peal püsinud ega ole tunni lõpus tööd prügikasti lennutanud.

«Me ei õpeta siin kedagi spetsialistik,» selgitab ta. «Me saame õpetada vaid püsivust ning töötegemist, tööriistade tundmist ning töökoha korrahoidmist.»

Õpetaja märgib, et vahel ikka teeb keegi koerust: alles pani üks poiss teisele knopka istumise alla ning tema veel mõtles, et misuke imelik vana aja komme.

Nalja võib tunnis olla küll, kui see nali pahatahtlik ei ole. «Minu meelest on lapsed head,» ütleb ta. «Kui sa suudad neile huvitava töö kätte anda, on nad eriti head.»

Palju enam kui töö

Raatuse õpetaja Tiiu Laid on nõus sellega, et igale õpilasele käeline tegevus ei sobi. Tema seisukoht on, et kui lapsele on üks või teine ülesanne väga vastumeelne, ei pea ta seda hambad ristas tegema.

«Mõnele meeldib hoopis kruustange puhastada või siis sorteerida. Tähtis on töötegemise harjumus,» ütleb Tiiu Laid.

Viimasel sügisel pistsid ühed suured poisid, kes hakkavad gümnaasiumi lõpetama, ninad klassiukse vahelt sisse ja küsisid: «Õpetaja, me tulime oma riideid vaatama!»

Õpilastele meeldib väga teha päris asju, olgu siis kooli või

kodu tarbeks. Koolimööblit, mille puhul on teada, et see on oma õpilaste tehtud, ei lõhuta. Ka need poisid tulid vaatama, kas nende ehitatud mööbel on tööõpetuse klassis ikka alles ja kasutuses.

Traadist kass

Kivilinna kooli kuuenda klassi poiste traadist järjehoidjate keeramise tund käib nüüd täie hooga.

Ainult kaks poissi on otsustanud, et tegelevad muuga. Üks võtab välja oma eelmise tunni poolerioleva töö ja paneb käima taldlihvija.

See poiss on Mattias Raid, kes ütleb, et ta jõuab selle järjehoidja valmis teha nii või teisti, aga enne tahab ta ära lõpetada kadakaseibidega kuumaaluse, mille plaanib emale kinkida. Kaks tundi tulevad ju järjest.

Jaan Otter nühib liivapaberiga samuti üht oma varasemat tööd – puust vuri, ning teeb seda tüdinud ilmel.

Õpetaja Reet Kukin läheb ja näitab, kuidas lihvida nii, et igast liigutusest kasu tõuseks. Jaani näolt kaob tume vari ja entusiasm tõuseb.

Ülejäänud õpilased tegelevad traadiga.

Christofer Vares mudib traati teravaotsaliste näpistandidega eriti kärmelt. Naks, naks, naks – võtab poolteise meetri traadijupp kassi kontuurid, mida on tööpoolest väga mõnus raamatu järjehoidjana kasutada.

Mehed kooli

Katoliku hariduskeskuse õpetaja Kristel Pöldma sattus õpetajaks nii, et tegi kooliga kõigepealt lapsevanemana koostööd. Ta lubas, et kui vaja, on ta nõus jälle aitama.

Pöldma suur kirk on rahvuslikud pärandoskused ehk nii rahvuslik tekstiil kui ka puutöö. «Aga tekstiilis ei ole ma rätsep ja puidus ei ole ma tisler, mulle meeldivad naturaalsed vormid ning isiksusest, mitte masinast lähtuv töö,» selgitab ta.

Kui Kristel Pöldma kutsuti neli aastat tagasi katoliku kooli poiste puutööõpetuse tunde andma, tundus see talle väga ebatavaline.

«Korraks oli mul tunne, nagu oleks sõjaaeg. Et mehi enam ei ole ja sellepärast teevad seda

tööd naised,» meenutab ta ja lisab, et nüüd saab ta suurepäraselt aru, miks kohtab mehi selle töö peal aina vähem ja vähem.

«Meestele, kellele meeldib oma kätega midagi luua, meeldib olla omaette ja töötegemist nautida,» kirjeldab ta. «Õpetajaameti kõrvalt tuleks neil tegelda aga veel kümne asjaga: õppekavade koostamisega, elektrooniliste õppekeskkondade täitmisega, distsipliiniküsimustega, tunniks ettevalmistamisega, materjalide hankimisega...»

Kristel Pöldma ütleb, et ta tuttavad puutööoskusega mehed on vahel tunnistanud, et nad tahaksid samuti kunagi kooli õpetama tulla.

«Ja minu üleskutse on nüüd – palun, tulge!» sõnab Kristel Pöldma. «Kus siis mujal, kui mitte kooli puutöötunnis peaks õpilane nägema füüsiliselt töötavat meest?! Jah, naised saavad hästi hakkama, aga kui laps näeb tunnis tööriistadega ringi käiva meesterahva jõudu ja füüsis, on see hoopis midagi muud, kui ta näeb meest, kes töötab ainult arvuti taga.»

Lihvimine – elu suur kunst

AIME JÕGI
aime.jogi@postimees.ee

Raatuse kooli üheksanda klassi õpilane Evelin Smirnov asetab lauale siidsiledeks lihvitud raamatuhoidja, mille kallet saab muuta nagu lamamistooli seljatuge.

See on tema tööõpetuse lõputöö.

Evelini eesmärk on teha niisuguseid aluseid 33. Ühe jätab ta endale, sest talle meeldib väga lugeda, ülejäänud 32 lähevad aga nende kooli eesti keele õpetajale, kes on soovinud et ta õpilastel oleks tundides mugavam raamatuga töötada.

Evelin Smirnov ütleb, et ta on kogu oma olemuses vastu sellele, et poisid õpivad koolis ainult ühtesid töid ja tüdrukud ainult teisi. Temale on just puutöö tundunud palju huvitavam kui tikkimine või õmblemine ning ta sai sellest aru juba mitu aastat tagasi.

Kui tal poiste tundi ületulek kaheksandas klassis õnnestus, meeldis talle seal veel palju rohkemgi, kui algul arvas. Aga mitte sellepärast, et nende koolis annab seda ainet naine.

«Ma olen väga rahul tunni atmosfääriga. Siin ei tegele õpetaja ainult paari lapsega, siin

jõuab ta iga õpilase juurde,» lausub ta.

Selgub, et õpetaja Tiiu Laidil on kaheksa niisugust tüdrukut, kes on kõik oma käsitöötunnid vahetanud puutöö vastu. Neist kaks on seitsmendast, neli kaheksandast ja kaks üheksandast klassist.

Üheksanda klassi poiste Art Ross Ausi ja Kristofer Parve tööõpetuse lõputöö on väike palkmaja.

«Räägime siis nüüd õpetajast ka, kuna meil on naisõpetaja. Et mis on sellise õpetaja plussid ja mis miinused,» täienab Art Ross laia suuga sama teemat.

«Pluss on see, et naisõpetaja on palju sõbralikum kui mees. Sest mehed on mehed – nagu ikka!»

Poisid teravmeelitsevad teineteise võidu.

«Mis miinustesse puutub, siis meesõpetaja on naisõpetajast kindlasti rangem,» jätkavad nad. Aga asuvad siis oma õpetajat Tiiu Laidi väljaõeldud väitele vastupidi hoopis kaitsma.

«Ega tema nüüd küll selline pole, et kõik on pilla-palla ja õpilased teevad, mida tahavad,» ütleb Art Ross.

Max Marcus Kriisa üheksanda klassi lõputöö on liigendiga

puitedetailidest lips, mille iga osa on terasharjaga harjatud, et puumuster oma reljeefsuses võiks hästi esile tõusta.

Sander Abel ja Erih Kivivare peavad kooliaasta lõpuks valmis saama meetrilugeja, mis on varre otsas veeretatav puuratas läbimõõduga täpselt meeter. Meetrite üleslugemisel peab tööle hakkama veel kolmest väiksemast puurattast koosnev mehhanism.

Küsimusele, mida on nad kõik neljandast üheksanda klassini tööõpetuse tundides õppinud, vastab Evelin, et lihvimist.

Art Ross ja Kristofer vastavad ka, et lihvimist.

Ning ülejäänud poisid lisavad, et lihvimist.

Õpetaja Tiiu Laid naerab südamest, kahtlustades, et küllap on see laste viis talle millegi eest kätte maksta, ja küsib omakorda: «Aga mis kasu sellest lihvimisest on?»

Vastuseid tuleb, ei sobi üks ega sobi teine.

Õpetaja Tiiu Laid ohkab ja teeb ise kokkuvõtte. «Vaid lihvimine, hool ja vaev ning kannatlikkus annavad igale tööle selle õige, lõpetatud ilme,» ütleb ta.

Selles lauses on sügavam filosoofia kui ainult puutöötunni tarkus.

Evelin Smirnov on juba mitu aastat teadnud, et puutöötund meeldib talle palju rohkem kui õmblemine. 4 x Kristjan Teedema